

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/5/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8121207461
Dátum vydania rozhodnutia: 23. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8121207461.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a sudcov JUDr. Evy Šofrankovej a JUDr. Martina Barana v právnej veci žalobkyne: V. W., rod. W., nar.: XX.XX.XXXX, bytom K. XX, zastúpenej JUDr. Michalom Kizákom, advokátom so sídlom v Prešove, Masarykova 2, proti žalovanému: Q. V., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. XXXX, A., zastúpenému JUDr. Ladislavom Lukáčom, advokátom, so sídlom Hlavná 17, Prešov, o vydanie veci s prísl., o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 03.10.2022 č.k. 20C 72/2021-85, jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Nepriznáva stranám náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie žalobu zamietol a stranám náhradu trov konania nepriznal.

2. V dôvodoch rozhodnutia prvoinštančný súd poukázal na to, že predmetom konania bola žalobkyňou uplatnená ochrana oprávneného dediča. Uviedol, že Občiansky zákonník v § 485 až § 487 zakotvuje právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva nadobudnutého neoprávneným dedičom. Predpokladom uplatnenia tohto práva je právoplatnosť uznesenia o dedičstve alebo osvedčenia o dedičskom práve v prospech nepravého dediča. Oprávnený dedič má voči nepravému dedičovi právo na vydanie majetku, ktorý nepravý dedič z dedičstva nadobudol a tomu zodpovedá povinnosť nepravého dediča tento majetok vydať. Povinnosť nepravého dediča pri vydávaní dedičstva pravému dedičovi sa spravuje zásadami o bezdôvodnom obohatení. Napriek tomu, že dedičská žaloba má veľa spoločných čít s vlastníckou žalobou na vydanie veci podľa § 126 ods. 1 OZ, nemožno ich podľa súdu prvej inštancie stotožňovať. Dedičská žaloba je osobitným prostriedkom na ochranu subjektívneho dedičského práva. Na rozdiel od práva vlastníka na vydanie veci, ktoré je nepremičateľné, právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva sa premlčí vo všeobecnej trojročnej premlčacej lehote a táto lehota začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie skončilo. Súd prvej inštancie zistil, že na základe osvedčenia o dedičstve zo dňa 21.06.2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 21.06.2010 a ktoré vydala notárka Mgr. P. K. ako súdna komisárka, žalovaný nadobudol v právnom postavení dediča zo závetu majetok po poručiiteľke V. X., rod. W., nar. XX.XX.XXXX a zomrelej XX.XX.XXXX. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 10 C 39/2012 zo dňa 01.06.2017 rozhodol, že závet poručiiteľky, ktorým táto zanechala dedičstvo žalovanému, je neplatný.

3. Premlčacia doba na uplatnenie nároku žalobkyne podľa § 485 ods.1 Občianskeho zákonníka ustanovená v § 105, § 101 OZ začala plynúť dňa 22.06.2010, teda nasledujúci deň po právoplatnosti

osvedčenia o dedičstve. Podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu, nemalo za následok spočívanie plynutia premlčacej doby, pretože podaním určovacej žaloby podľa § 137 písm. c) CSP sa plynutie premlčacej doby nezastavuje. Táto premlčacia doba uplynula 22.06.2013 a teda žaloba v predmetnej veci bola podaná po uplynutí premlčacej doby. Súd prvej inštancie následne pristúpil k posúdeniu vznesenej námietky premlčania v rozpore s dobrými mravmi ako to žalobkyňa v konaní namietala. Uviedol, že v danom prípade námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi. Zdôraznil, že žalobkyňa, resp. jej právnej predchodkyňa nič nebránilo, aby si nárok voči žalovanému uplatnila včas. Táto však namiesto žaloby podľa § 485 OZ podala žalobu o určenie neplatnosti závetu, čím došlo k premlčaniu tohto nároku. Dodal, že aj po právoplatnosti rozsudku o neplatnosti závetu bola podaná žaloba až po viac ako štyroch rokoch. Žalobkyňa v konaní neuviedla žiaden logický dôvod, ktorý jej, či jej právnej predchodkyňi bránil podať žalobu včas. Ak v tomto smere žalobkyňa tvrdila, že žalovaný ju dlhodobo ubezpečoval, že nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom dedičstva chce vydať, tak z predložených dôkazov uvedené nevyplývalo. V elektronickej komunikácii zo dňa 18.07.2018 žalovaný uvádza, že nemá právo nič vydávať domnejšou dedičke a až v rámci dedičského konania dôjde k nejakej dedičskej dohode. Navyše samotná žalobkyňa v žalobe uvádzala, že žalovaný na žiadne výzvy nereaguje a s ňou nekomunikuje. Za dôvod, pre ktorý by bola vznesená námietka v rozpore s dobrými mravmi súd prvej inštancie nepovažoval ani úmrtie P. W., právnej predchodkyne, a to z dôvodu, že v čase jej úmrtia už nárok bol premlčaný, ale tiež z dôvodu, že žalobkyňa mala vedomosť o spore o dedičstvo a o neplatnosť závetu. Zdôraznil, že vznesenie námietky premlčania bolo legitímne a nevykazovalo žiadne znaky šikanózneho výkonu práva. Zdôraznil, že zo žiadneho ustanovenia práva hmotného alebo procesného nevyplýva, že by žalovaný musel uplatniť námietku premlčania v určitom štádiu konania. Žalobu vzhľadom na uvedenú argumentáciu tak zamietol ako nedôvodnú a o trovách konania strán rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP. Za dôvody hodné osobitného zreteľa považoval skutočnosť, že k zamietnutiu žaloby došlo z dôvodu vznesenej námietky premlčania žalovaným, pričom však žalovaný sa v konaní nebránil vydaniu dedičstva, ktoré nadobudol na základe neplatného závetu. Bolo by preto nespravodlivé, aby žalovanému mala žalobkyňa hradiť trovy konania.

4. Proti tomuto rozsudku podala včas odvolanie žalobkyňa, ktorá navrhla aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobe vyhovel a uplatnila si nárok na náhradu všetkých trov konania. Má za to, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav, vec ale nesprávne právne posúdil, pretože prihliadol na žalovaným vznesenú námietku premlčania, hoci táto bola oneskorene uplatnená a zo strany žalovaného išlo o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Vychádzajúc z obsahu spisu žalobkyňa zdôrazňuje, že aj keď bol žalovaný oboznámený s obsahom žaloby, tak ani vo vyjadrení k žalobe zo dňa 14.12.2021, ani vo vyjadrení zo dňa 20.04.2022, či na pojednávaní 27.06.2022 nevzniesol námietku premlčania, ale urobil tak až na pojednávaní 12.09.2022. Má za to, že takýto prostriedok procesnej obrany bolo potrebné uplatniť hneď, ako ich tá ktorá strana mohla predložiť, resp. uplatniť. Hoci žalovaný mohol vzniesť námietku premlčania už vo vyjadrení k žalobe, urobil tak až v ďalšom priebehu konania, čo nemožno vyhodnotiť inak ako oneskorene uplatnený prostriedok procesnej obrany. Rozpor s dobrými mravmi žalovaným vznesenej námietky premlčania vidí žalobkyňa v konkrétnych okolnostiach prejednávaneho prípadu. Zdôrazňuje, že žalovaný dlhodobo ju a jej právnu predchodkyňu uisťoval o tom, že im neprávom nadobudnuté dedičstvo vydá. Žalobkyňa o takomto uisťovaní nemá priamy dôkaz, ale nepriamo to potvrdzuje samotné správanie žalovaného v tomto spore, kde zdôrazňoval, že sa nebráni vydaniu dedičstva. Celkový proces smerujúci k vydaniu dedičstva začala ešte právna predchodkyňa žalobkyne, jej matka, obe sú laikmi v oblasti práva a keď okamžite po zistení, že žalovaný nadobudol dedičstvo po poručiťke, oslovila advokáta, tento im v roku 2012 odporučil len podanie žaloby o neplatnosť závetu a nie súčasne podanie žaloby o neplatnosť závetu a vydanie dedičstva podľa § 485 Občianskeho zákonníka. Žalovaný žije dlhodobo v zahraničí, o poručiťku, ani o jej majetok sa nestaral a nezaujímal, na rozdiel od žalobkyne, ktorá sa osobne o poručiťku starala a bola s ňou v osobnom kontakte a doteraz žije neďaleko jej rodinného domu. Na základe týchto dôvodov navrhla žalobkyňa podanému odvolaniu vyhovieť.

5. Žalovaný navrhol rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť ako vecne správny. Zdôrazňuje, že námietka premlčania bola riadne vznesená počas konania pred prvoinstančným súdom pred vyhlásením rozsudku. Zdôrazňuje, že k premlčaniu nároku na vydanie dedičstva došlo ešte v priebehu predchádzajúceho súdneho sporu o neplatnosť závetu, ktorý bol vedený na OS Prešov pod sp. zn. 10C 39/2012. Žaloba o vydanie dedičstva bola podaná 8 rokov po uplynutí premlčacej doby. Počas predchádzajúceho súdneho konania žalovaný stále tvrdil, že závet je platný. Právna predchodkyňa

žalobkyne mala právneho zástupcu - advokáta a v tomto období spolu komunikovali iba na súde, nijako inak. Na tom, že žalobkyňa neuplatnila svoje právo správne podanou žalobou, on nenesie žiadnu vinu.

6. Vo vyjadrení z 09.12.2022 žalobkyňa vyjadrila nesúhlas s právnou a skutkovou argumentáciou žalovaného a zotrvala na dôvodoch, ktoré uviedla v podanom odvolaní.

7. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku, ďalej len CSP, spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne dôvodné nie je.

8. V odvolacom konaní vyplýva z dispozičnej zásady, že odvolací súd prejedná vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov a rozhodnutí súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

9. K námietke nesprávne zisteného skutkového stavu odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Miera dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov, na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktorý objektívne zodpovedá stavu veci je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strán sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdy sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoj nárok alebo sa bráni jeho uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. Z obsahu spisu mal odvolací súd za preukázané, že táto odvolacia námietka naplnená nebola.

10. K námietke o nesprávnom právnom posúdení odvolací súd poznamenáva, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (pozri napr. rozhodnutie NS SR sp. zn. 7Cdo/7/2010).

11. Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností súd prvej inštancie vyvodil aj správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvej inštancie, na ktoré odkazuje a na zdôraznenie vecnej správnosti v súvislosti s odvolacími námietkami dopĺňa uvedené.

12. Podanou žalobou sa žalobkyňa vo vzťahu k žalovanému domáha vydania veci, a to majetku, ktorý nadobudol žalovaný osvedčením o dedičstve sp. zn. 26D 422/2010, Dnot 62/2010.

13. Vychádzajúc z obsahu spisu je zrejmé, že na základe osvedčenia o dedičstve č.k. 26D 422/2010 - 43, Dnot 62/2010 zo dňa 21.06.2010, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 21.06.2010 a ktoré vydala notárka Mgr. P. K. ako súdna komisárka, žalovaný nadobudol v právnom postavení tzv. dediča zo závetu majetok po poručiiteľke V. X., rod. W., nar. XX.XX.XXXX, zomrelej XX.XX.XXXX.

14. Na základe žaloby podanej právnou predchodkyňou žalobkyne P. W., rod. M., Okresný súd Prešov rozsudkom zo dňa 01.06.2017 č.k. 10 C 39/2012-201 rozhodol o tom, že závet poručiiteľky V. X., rod.

W., ktorým táto zanechala dedičstvo žalovanému, je neplatný. Rozsudok nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť dňa 14.07.2017.

15. Podľa § 485 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak sa po prejednaní dedičstva zistí, že oprávneným dedičom je niekto iný, je povinný ten, kto dedičstvo nadobudol, vydať oprávnenému dedičovi majetok, ktorý z dedičstva má, podľa zásad o bezdôvodnom obohatení tak, aby nemal majetkový prospech na ujmu pravého dediča.

16. Podľa § 100 ods. 1 - 3 Občianskeho zákonníka, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

17. Premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ust. § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr než zabezpečená pohľadávka.

18. Nepremlčujú sa takisto práva z vkladov na vkladných knižkách, alebo na iných formách vkladov a bežných účtoch, pokiaľ vkladový vzťah trvá.

19. Podľa § 105 Občianskeho zákonníka, ak ide o právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva (§ 485), začína plynúť premlčacia doba od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie skončilo.

20. Právo oprávneného dediča na vydanie dedičstva nadobudnutého neoprávneným dedičom, je zabezpečené špeciálnym ustanovením zákona. Ak po právoplatnom skončení konania o dedičstve vyjde najavo, že oprávneným dedičom je niekto iný než ten, komu súd potvrdil nadobudnutie dedičstva, toto ustanovenie poskytuje oprávnenému dedičovi ochranu. Ochrana spočíva v tom, že oprávnený dedič sa môže proti nepravému dedičovi domáhať, aby mu vydal majetok, ktorý má z dedičstva.

21. Oprávneným dedičom je ten, kto nebol účastníkom dedičského konania po poručiteľovi a kto je oprávneným (pravým) poručiteľovým dedičom, ak bolo dedičstvo právoplatne skončené. Oprávneným dedičom poručiteľa je ten, kto mal na základe dedenia zo zákona, zo závetu alebo z oboch dedičských titulov nadobudnúť dedičstvo namiesto toho, komu bolo potvrdené nadobudnutie dedičstva v konaní o dedičstve, hoci nebol platne vydedený (§ 469a) a nedopustil sa konania, ktoré by založilo jeho dedičskú nespôsobilosť podľa § 469 OZ a nebol účastníkom dedičského konania. Nepravým dedičom je ten, kto dedičstvo skutočne nadobudol na základe rozhodnutia súdu v konaní o dedičstve, hoci podľa dedičského práva ho nemal nadobudnúť vôbec alebo v takom rozsahu, v akom ho nadobudol. Nepravý dedič je povinný oprávnenému dedičovi vydať majetok, ktorý získal z dedičstva. Povinnosť sa týka všetkého majetku, ktorý v dedičskom konaní vyšiel najavo, ale aj majetku, ktorý síce nebol predmetom dedičského konania, ale ktorý si nepravý dedič od poručiteľa prisvojil. Povinnosť nepravého dediča vydať majetok z dedičstva sa riadi podľa zásad o bezdôvodnom obohatení. Predovšetkým pôjde o naturálnu reštitúciu a ak to nie je dobre možné, je nepravý dedič povinný oprávnenému dedičovi poskytnúť peňažnú náhradu (napr. ak vec, ktorú nadobudol z dedičstva, bola zničená alebo prevedená na tretiu osobu).

22. Proti nepravému dedičovi môže oprávnený dedič žalobou uplatniť svoje právo na vydanie majetku získaného z dedičstva, a to do 3 rokov od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa dedičské konanie skončilo. Ak nedôjde k dohode, právnym prostriedkom ochrany oprávneného dediča proti dedičovi neoprávnenému je žaloba na vydanie majetku z dedičstva. Žaloba na ochranu oprávneného dediča sa odlišuje od žaloby na ochranu vlastníctva podľa § 126 ods. 1 OZ, čo do subjektov, posudzovaných právnych vzťahov, spôsobu nápravy a premlčateľnosťou. Žaloba oprávneného dediča má oporu v hmotnom práve a naliehavý záujem na určení netreba preukazovať.

23. Návrh oprávneného dediča proti nepravému dedičovi na vydanie majetku, ktorý z dedičstva má (§ 485 ods. 1 OZ) je predčasný, pokiaľ konanie o dedičstve nebolo právoplatne skončené (R 32/2013).

24. Čas je najzákladnejšou objektívnou právnou skutočnosťou. V právnych súvislostiach sa hovorí o tzv. právnickom ponímaní času. Možno tak konštatovať, že premlčanie je veľmi tradičným nástrojom súkromného práva. Napriek výrazným dopadom tohto inštitútu na procesnoprávne vzťahy, nemožno mu prisúdiť procesnoprávny charakter, ide skôr o derivát klasických systémových väzieb a súvislostí

medzi právom hmotným a procesným. Inštitút premlčania je právny následok kvalifikovaného uplynutia času vo vzťahu k povahe subjektívneho práva. Kvalifikovaný časový odstup výkonu subjektívnych práv a povinností predstavuje uplynutie tzv. premlčacej lehoty. Uplynutím kvalifikovaného časového odstupu sa záujem objektívneho práva na ochrane subjektívnych práv znižuje a ponecháva sa v režime dispozície osôb záväzkového právneho vzťahu. Podstata premlčania spočíva v oslabení subjektívneho práva o jeho právnu nárokovateľnosť. Právne následky premlčania nastanú, ak sú kumulatívne splnené jeho predpoklady a to kvalifikovaný predmet premlčania a márne uplynutie premlčacej lehoty. Ani v dôsledku márneho uplynutia premlčacej lehoty nedochádza k zániku právneho nároku, ktorým je subjektívne právo dotované. Právny nárok teda zaniká len podmiennečne. Či k naplneniu tejto podmienky dôjde, závisí od správania povinnej osoby. V prípadnom súdnom konaní môže povinná osoba uplatniť námietku premlčania, ktorej účinným vznesením definitívne a nepodmiennečne zaniká právny nárok oprávnenej osoby. Vznesenie námietky premlčania zo strany povinnej osoby je uplatnením jeho vlastného subjektívneho oprávnenia, keďže nemožno účinne vzniesť námietku premlčania inak ako v súdnom konaní.

25. Oprávnený dedič sa môže domáhať, aby mu nepravý dedič vydal dedičstvo vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe, ktorá začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dedičské konanie skončené a nie od úmrtia poručiteľa, prípadne od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bol poručiteľ vyhlásený za mŕtveho. Premlčacia doba je objektívnou dobou, a preto nezáleží na tom, či oprávnený dedič, ktorý nebol účastníkom konania o dedičstve, najmä preto lebo sa o ňom nevedelo, o svojom dedičskom práve vedel alebo nevedel. To znamená, že v prípade, keď sa pravý dedič dozvie o svojom dedičskom práve až po uplynutí premlčacej doby určenej na uplatnenie práva na vydanie dedičstva, nemôže už podať žalobu na vydanie dedičstva voči nepravému dedičovi bez rizika, že bude voči nemu s úspechom vznesená námietka premlčania jeho práva.

26. Podanie žaloby o určenie nemá žiaden vplyv na začiatok plynutia premlčacej doby (R 26/1975).

27. S ohľadom na uvedené závery je potrebné konštatovať, že súd prvej inštancie sa správnym spôsobom vypořiadal s námietkou premlčania nároku žalobkyne, ktorú námietku žalovaný v konaní riadnym spôsobom uplatnil. Premlčacia doba na uplatnenie nároku žalobkyne podľa § 485 ods. 1 Občianskeho zákonníka ustanovená v § 105 Občianskeho zákonníka, začala v danom prípade plynúť dňa 22.06.2010, teda nasledujúci deň po právoplatnosti vydaného osvedčenia o dedičstve po poručiťke V. X., rod. W., zomrelej 13.02.2010, ktorej závetným dedičom bol žalovaný. Súd prvej inštancie správne zdôraznil, že podanie žaloby zo strany právnej predchodkyne žalobkyne o určenie neplatnosti závetu nemalo za následok spočívajúce plynutie zákonom určenej premlčacej doby a nebolo sporné, že spolu so žalobou o určenie neplatnosti závetu, nebola podaná aj žaloba o vydanie dedičstva v zmysle predpokladov § 485 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Súd prvej inštancie správne uzavrel, že predmetná žaloba bola podaná po uplynutí premlčacej doby určenej § 105 Občianskeho zákonníka.

28. Odvolací súd zdôrazňuje, že uplatnenie námietky premlčania v súdnom konaní je potrebné považovať za celkom bežné uplatnenie práva vyplývajúce zo zákona. Je len v záujme právnej istoty, aby subjekty svoje práva uplatňovali riadne a včas. Preto uplatnenie námietky premlčania by nemalo byť v zásade v rozpore s dobrými mravmi (§ 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka), takže súd má povinnosť na ňu vždy prihliadať. Podľa platného právneho stavu súd nemá možnosť premlčanie práva odpustiť, ba práve naopak, premlčané právo oprávnenej osobe nemôže priznať. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti správne akcentoval, že žalobkyňa, resp. jej právnej predchodkyňa žiadne právne významné skutočnosti nebránili v tom, aby si nárok voči žalovanému uplatnili včas. Predmetná žaloba bola žalobkyňou podaná až po viac ako 4 rokoch od právoplatného ukončenia konania Okresného súdu Prešov sp. zn. 10C 39/2012 o určenie neplatnosti závetu poručiťky. Skutočnosť, že by žalovaný žalobkyňu, resp. jej právnu predchodkyňu dlhodobo ubezpečoval, že predmet dedičstva chce vydať, v konaní nepochybne zistený nebol. Žalobkyňa práve zdôrazňovala, že žalovaný na jej výzvy nereagoval, preto podala predmetný žalobný návrh. Zo všetkých okolností týkajúcich sa prejednávanej veci tak nemožno dospieť k záveru, že by vznesenie námietky premlčania žalovaným v priebehu prvoinštančného konania odporovalo dobrým mravom.

29. Strana sporu a rovnako aj účastník mimosporového konania vykonávajú v priebehu konania nielen procesné úkony, ale aj úkony hmotnoprávne. Hmotnoprávna námietka je taký právny úkon (prejav vôle), ktorý mení dôvodný nárok protistrany na nedôvodný, prípadne mení dôvodný procesný útok, či

dôvodnú procesnú obranu na nedôvodnú. Úkonom, ktorý spôsobuje zmenu, zánik, či oslabenie práva protistrany, je okrem iného aj námietka premlčania. Strany sú povinné uplatniť prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany včas. Prostriedkami procesného útoku a prostriedkami procesnej obrany sú najmä skutkové tvrdenia, popretie skutkových tvrdení, návrhy na vykonanie dôkazov, námietky k návrhom a hmotnoprávne námietky. Prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany možno uplatniť najneskôr do vyhlásenia uznesenia, ktorým sa dokazovanie vo veci končí. Takáto situácia nastala aj v prejednávanej veci, keď žalovaný účinne vzniesol námietku premlčania žiadaného nároku v štádiu prvoinštančného konania.

30. Je preto správny právny záver prvoinštančného súdu v zmysle tom, že predmetný nárok je vzhľadom na uplatnenú námietku premlčania, ktorú nebolo možné považovať za rozpornú s dobrými mravmi, v plnom rozsahu premlčaný, a preto opodstatnene žalobu z uvádzaných dôvodov zamietol.

31. Súd prvej inštancie dostatočne vysvetlil dôvody, pre ktoré podanú žalobu zamietol a odôvodnenie rozhodnutia zodpovedá kritériám určeným v § 220 ods. 2 CSP. Nemožno konštatovať, že by rozhodovacím procesom súdu prvej inštancie došlo k odňatiu možnosti žalobkyne konať pred súdom a k porušeniu jej práv na spravodlivý súdny proces. Za odňatie možnosti konať pred súdom a za porušenie práva na spravodlivý súdny proces nemožno považovať to, ak súd prvej inštancie neodôvodní rozhodnutie podľa predstáv odvolateľa.

32. Za situácie, keď správne rozhodnutiu o veci samej zodpovedá aj správny výrok o trovách konania strán sporu, odvolací súd s poukazom na vyššie uvádzané dôvody napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny postupom podľa § 387 CSP.

33. O trovách tohto odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 257 CSP, ktorý vo veci aplikoval aj súd prvej inštancie a na dôvody ktorého je potrebné poukázať aj pri rozhodovaní o trovách tohto štádia konania.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).